

QUAESTIO XLVIII.

DE OBJECTO CONSENSUS, IN DUOS ARTICULOS DIVISA.

Deinde considerandum est de objecto consensus.

Circa quod quaerentur duo.

Primo. Utrum consensus, qui facit matrimonium, sit consensus in carnalem copulam.

Secundo. Utrum consensus in aliquam propter causam inhonestam faciat matrimonium.

ARTICULUS I.

197

UTRUM CONSENSUS, QUI FACIT MATRIMONIUM,
SIT CONSENSUS IN CARNALEM COPULAM.

(S. Thom. 4. Dist. 28. art. 4.).

AD PRIMUM sic proceditur. Videtur, quod consensus, qui facit matrimonium, sit consensus in carnalem copulam: dicit enim Hieron. (*hab. ex Aug. lib. de Bono Viduit. cap. 9. ante med.; vide cap.: Voventibus, Dist. 27.*) quod «*voventibus virginitatem non solum nubere, sed etiam velle nubere damnabile est*»: sed non esset damnabile, nisi esset virginitati contrarium, cui nuptiae non contrariantur, nisi ratione carnalis copulae; ergo consensus voluntatis, qui est in nuptiis, est in carnalem copulam.

2. PRAETEREA. Omnia quae sunt in matrimonio inter virum, et uxorem, possunt esse licita inter fratrem, et sororem, excepta carnali copula: sed non potest fieri licite inter eos consensus matrimonialis; ergo consensus matrimonialis est consensus in carnalem copulam.

3. PRAETEREA. Si mulier dicat viro: «*Consentio in te, dum tamen non cognoscas me*», non est consensus matrimonialis, quia est ibi aliquid contra substantiam praedicti consensus: sed non esset, nisi dictus consensus esset in carnalem copulam; ergo, etc.

4. PRAETEREA. In qualibet re initium consummationi respondet: sed matrimonium consummatur per carnalem copulam; ergo cum initietur per consensum, videtur quod consensus sit in carnalem copulam.

SED CONTRA. Nullus consentiens in carnalem copulam est virgo mente, et carne: sed beatus Joannes Evangelista post consensum nuptialem fuit virgo mente, et carne; ergo non consentit in carnalem copulam.

Praeterea. Effectus respondet causae: sed consensus est causa matrimonii; cum ergo de essentia matrimonii non sit carnalis copula, videtur quod nec consensus, qui matrimonium causat, sit in carnalem copulam.

RESPONDEO dicendum, quod consensus, qui matrimonium facit, est consensus in matrimonium, quia effectus proprius voluntatis est ipsum volitum: unde sicut carnalis copula se habet ad matrimonium, ita consensus, qui ma-

trimonium causat, est in carnalem copulam. Matrimonium autem, ut supra dictum est (*q. 44. art. 1. et q. 45. art. 1. ad 2.*), non est essentialiter ipsa conjunctio carnalis, sed quaedam associatio viri, et uxoris in ordine ad carnalem copulam, et alia quae ex consequenti ad virum, et uxorem pertinent, secundum quod eis datur potestas ad invicem respectu carnalis copulae; et haec associatio conjugal copula dicitur: unde patet, quod bene dixerunt illi, qui dixerunt, quod consentire in matrimonium est consentire in carnalem copulam implicite, non explicite; non enim debet intelligi, nisi sicut implicite continetur effectus in sua causa, quia potestas carnalis copulae, in quam consentitur, est causa carnalis copulae, sicut potestas utendi re sua est causa usus.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod consensus in matrimonium ideo est damnabilis post votum virginitatis, quia per talem consensum datur potestas ad id quod non licet; sicut peccaret, qui daret alteri potestatem accipiendi illud, quod ipse in deposito habet, non solum in hoc quod ei actualiter traderet. De consensu autem Beatae Virginis supra dictum est (*4. Dist. 3. q. 2. art. 2. et part. 3. q. 29. art. 2.*).

AD SECUNDUM dicendum, quod inter fratrem, et sororem non potest esse potestas in invicem ad carnalem copulam, sicut nec licite carnalis copula; et ideo ratio non sequitur.

AD TERTIUM dicendum, quod illa conditio explicita non solum actui, sed etiam potestati contrariatur copulae carnalis: et ideo est contraria matrimonio.

AD QUARTUM dicendum, quod initiatum matrimonium respondet consummato, sicut habitus, vel potestas actui, qui est operatio. Rationes autem in contrarium ostendunt, quod non sit consensus in carnalem copulam explicite: et hoc est verum.

ARTICULUS II.

198

UTRUM EX CONSENSU ALICUJUS IN ALIQUAM
PROPTER CAUSAM INHONESTAM
MATRIMONIUM POSSIT ESSE.

(S. Thom. 4. Dist. 30. q. 1. art. 3. q. unica).

AD SECUNDUM sic proceditur. Videtur, quod matrimonium non possit esse ex consensu alicujus in aliquam propter causam inhonestam: unius enim unica est ratio: sed matrimonium est unum sacramentum; ergo non potest fieri ex alterius finis intentione, quam illius, ad quem a Deo institutum est, scilicet ad procreationem prolis.

2. PRAETEREA. Conjunctio matrimonii est a Deo, ut patet Matth. 19.: *Quod Deus conjunxit, homo non separet*: sed conjunctio, quae fit propter turpes causas, non est a Deo; ergo non est matrimonium.

3. PRAETEREA. In aliis sacramentis si non servetur intentio Ecclesiae, non est verum sacramentum: sed intentio Ecclesiae in sacramento matrimonii non est ad aliquam turpem causam; ergo si ex aliqua turpi causa matrimonium contrahatur, non erit verum matrimonium.

4. PRAETEREA Secundum Boëtium (*in Top. loco: A causa, fin.*), «*cujus finis est bonus, ipsum quoque bonum est*»: sed matrimonium semper est bonum; ergo non est matrimonium, si propter malum finem fiat.

5. PRAETEREA. Matrimonium significat conjunctionem Christi, et Ecclesiae: sed ibi non cadit aliqua turpitudine; ergo nec matrimonium potest contrahi propter aliquam turpem causam.

SED CONTRA est, quod qui baptizat alium intentione lucrandi, vere baptizat; ergo et qui contrahit cum aliqua intentione lucri, verum est matrimonium.

Praeterea. Hoc idem probant exempla, et auctoritates, quae ponuntur in litera (4. Dist. 30.).

RESPONDEO dicendum, quod causa finalis matrimonii potest accipi dupliciter, scilicet *per se*, et *per accidens*: *per se* quidem causa matrimonii est, ad quam matrimonium est de se ordinatum; et haec semper bona est, scilicet procreatio prolis, et vitatio fornicationis: sed *per accidens* causa finalis ipsius est hoc, quod contrahentes intendunt ex matrimonio; et quia hoc quod ex matrimonio intenditur, consequitur ad matrimonium, et priora non variantur ex posterioribus, sed e converso, ideo ex illa causa non recipit matrimonium bonitatem, vel malitiam, sed ipsi contrahentes, quorum est finis *per se*: et quia causae *per accidens* sunt infinitae, ideo infinitae tales causae possunt esse in matrimonio, quarum sunt quaedam honestae, et quaedam inhonestae.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod verum est de causa *per se*, et principali: sed quod habet unum finem *per se*, et principalem, potest habere plures fines secundarios *per se*, et infinitos *per accidens*.

AD SECUNDUM dicendum, quod conjunctio potest accipi pro ipsa relatione, quae est matrimonium, et talis semper est a Deo, et bona est, a quacumque fiat causa: vel pro actu eorum qui conjunguntur; et sic est quandoque mala, et non est a Deo simpliciter loquendo. Nec est inconveniens, quod aliquis effectus sit a Deo, cujus causa est mala, sicut proles, quae ex adulterio suscipitur; non enim est ex illa causa, in quantum est mala, sed in quantum habet aliquid de bono, secundum quod est a Deo; quamvis non simpliciter sit a Deo.

AD TERTIUM dicendum, quod intentio Ecclesiae, qua intendit sacramentum tradere, est de necessitate cujuslibet sacramenti; ita quod ea non observata, nihil in sacramentis agitur: sed intentio Ecclesiae, qua intendit utilitatem ex sacramento proveniente, est de bene esse sacramenti, et non de necessitate ejus; unde si non observetur, nihilominus est verum sacramentum: sed tamen praeterruens hanc intentionem peccat; sicut si in baptismo non intendatur sanitas mentis, quam Ecclesia intendit: et similiter ille qui intendit matrimonium contrahere, quamvis matrimonium non ordinet ad illum finem, quem Ecclesia intendit, nihilominus verum matrimonium contrahit.

AD QUARTUM dicendum, quod illud malum intentum non est finis matrimonii, sed contrahentium.

AD QUINTUM dicendum, quod ipsa unio est signum conjunctionis Christi, et Ecclesiae, et non operatio unitorum: et ideo ratio non sequitur.

QUAESTIO XLIX.

DE BONIS MATRIMONII, IN SEX ARTICULOS DIVISA.

Consequenter considerandum est de bonis matrimonii.

Circa quod quaeruntur sex.

Primo. Utrum debeant haberi aliqua bona ad excusandum matrimonium. Secundo. Utrum sufficienter assignentur.

Tertio. Utrum bonum sacramenti sit principaliter inter alia bona.

Quarto. Utrum actus matrimonii per praedicta bona a peccato excusetur.

Quinto. Utrum sine eis aliquando a peccato excusari possit.

Sexto. Utrum, quando est sine eis, sit semper peccatum mortale.

ARTICULUS I.

199

UTRUM HABERI DEBEANT ALIQUA BONA
AD EXCUSANDUM MATRIMONIUM.

(S. Thom. 4. Dist. 31. q. 1. art. 1. et seq.).

AD SECUNDUM sic proceditur. Videtur, quod matrimonium non debeat habere aliqua bona, quibus excusetur: sicut enim conservatio individui, quae fit per ea, quae ad nutritivam pertinent, est de intentione naturae; ita conservatio speciei, quae fit per matrimonium; et multo magis, quanto melius, et dignius est bonum speciei, quam bonum unius individui: sed ad actum nutritivae excusandum non indiget aliquibus bonis; ergo nec etiam ad excusandum matrimonium.

2. PRAETEREA. Secundum Philos. in 8. Ethic. (cap. 12. a med.), amicitia quae est inter virum, et uxorem, est naturalis, et claudit in se honestum, utile, et delectabile: sed illud quod de se est honestum, non indiget aliqua excusatione; ergo nec matrimonio deberent attribui aliqua bona excusantia.

3. PRAETEREA. Matrimonium est institutum in remedium, et in officium, ut supra dictum est (q. 42. art. 2.): sed secundum quod est in officium, non indiget excusatione, quia sic etiam in paradiso excusatione indiguisset, quod falsum est: ibi enim fuissent « honorabiles nuptiae, et totus immaculatus », ut August. dicit (lib. 9. sup. Gen. ad lit. cap. 3. ante med.): similiter nec secundum quod est in remedium, sicut nec alia sacramenta, quae in remedium peccati sunt instituta; ergo matrimonium hujusmodi excusantia habere non debet.

4. PRAETEREA. Ad omnia quae honeste fieri possunt, virtutes dirigunt; si ergo matrimonium aliquibus bonis potest honestari, non indiget aliis honestantibus, quam animi virtutibus: et sic non debent matrimonio aliqua bona assignari, quibus honestetur, sicut nec aliis, in quibus virtutes dirigunt.

SED CONTRA. Ubi cumque est indulgentia, ibi est necessaria aliqua excusationis ratio: sed matrimonium conceditur in statu infirmitatis secundum indulgentiam, ut patet 1. Corinth. 7.; ergo indiget per aliqua bona excusari.